

HÅLOGALAND LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 22.12.2020

Saksnr.: 20-157041ASD-HALO

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Erik Eldjarn
Geir Ludvigsen
Sidsel Sund Olsen

Ankende part	Skanska Husfabrikken AS	Advokat Kjell Sagen Berg
--------------	-------------------------	-----------------------------

Ankemotpart	Kåfjord kommune Sentraladministrasjon	Advokat Harald Pleyrn
-------------	--	-----------------------

Saken gjelder sluttoppgjør i en totalentreprise basert på NS 8407, som gjelder alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser. Fra tingrettens dom gjengis følgende som sakens bakgrunn:

Kåffjord kommune inngikk i oktober 2016 avtale med Skanska Husfabrikken AS om prosjektering og oppføring av nytt helse- og omsorgssenter i Kåffjord. Kontraktssummen var på 171 500 000 kroner inklusive merverdiavgift. Kontrakten var en totalentreprise basert på standardkontrakten NS 8407.

Gjennomføringen av kontrakten var delt i to faser, henholdsvis «Fase I: Samspill» og «Fase II: Bygging». Byggefasen ble etter det opplyste igangsatt høsten 2017. Under grunnarbeidene oppsto det utfordringer med oppkomme og tilsig av vann samt bløte masser på byggetomten. Noe senere i byggeprosessen – i juli 2018 – ble det avdekket en lekkasje fra en kommunal vannledning i nordenden av byggetomten. Skanska Husfabrikken AS sendte flere endringsvarsler relatert til disse forholdene. Kommunen godkjente enkelte av endringene, men avviste de fleste av endringskravene knyttet til vannproblematikken. Disse endringskravene utgjør den klart største delen av det omtvistede kravet i denne saken.

Lagmannsretten finner det her hensiktsmessig å innta tingrettens beskrivelse av de ulike kravene som er omtvistet. Beskrivelsen her hentet fra tingrettens vurdering og lyder:

Innledningsvis vil retten kort redegjøre for det omtvistede kravet, som totalt utgjør 6 543 574,06 kroner inklusive merverdiavgift. Beløpet omfatter seks forskjellige endringskrav, henholdsvis EA-25 «Kabling velferd» pålydende 649 212,50 kroner, EA-40 «Sig i søylefundament» pålydende 28 750 kroner, EA-41 «Bløt leire» pålydende 141 932,50 kroner, EA-42 «Senking vannledning» pålydende 36 987,50 kroner, EA-45 «Senking brannhydrant» pålydende 51 736,25 kroner og EA-46 «Vannproblematikk på tomten» pålydende 5 622 998,75 kroner. I tillegg omfatter beløpet et rentekrav pålydende 11 956,56 kroner knyttet til endringskrav EA-08 «Innergengass», som forfalt til betaling 4. november 2018 og ble betalt først 23. juli 2019.

Kåffjord kommune bestrider kravet i sin helhet. For så vidt gjelder endringskravene EA-40, EA-41 og EA-46, som alle knytter seg til vannproblematikken på byggetomten, gjør kommunen gjeldende at de fakturerte arbeidene skyldes forhold som er totalentreprenørens risiko. Innsigelsen mot endringskrav EA-25 dreier seg om at Skanska Husfabrikken AS etter kommunens syn var kontraktsmessig forpliktet til å levere en tilsvarende løsning for kabling med hensyn til velferdsteknologi som den som faktisk ble utført, og at entreprenøren derfor ikke har krav på vederlagsjustering for denne leveransen. Endringskravene EA-42 og EA-45 avvises

med henvisning til at de aktuelle arbeidene ikke ble bestilt og heller ikke lovlig kunne utføres uten godkjenning fra kommunen.

Videre følger tingrettens fortsatte fremstilling av sakens bakgrunn:

Skanska Husfabrikken AS sine arbeider ble overlevert til kommunen ved overtakelsesforretning 16. januar 2019.

Prosjektleder Jan Erik Hogstad i Skanska Husfabrikken AS oversendte ved e-post 4. februar 2019 en sluttoppstilling til Torfinn Bobakk, som på tidspunktet var ansatt i WSP Norge AS og som var innleid av kommunen som prosjektleder ved både prosjekteringen og oppføringen av helse- og omsorgssenteret. I e-posten skrev Hogstad:

«Se vedlagt sluttoppstilling for prosjektet. Denne vil følge slutfaktura som går ut i løpet av de nærmeste dagene. Dette til orientering.

Vi må prøve å få til en gjennomgang av sluttoppgjør og alle omtvistede krav så fort som mulig for å prøve å lande mest mulig av dette.»

Bobakk svarte i e-post 5. februar 2019 følgende:

«Hei, tenker at det er fornuftig å ta et møte for gjennomgang av oppstillingen. Fredag kl 0900, Skypemøte? Bare sånn til orientering så har vi ikke endret holdning til endringsmeldinger som er avvist.»

Den 8. februar 2019 ble sluttoppstilling med slutfaktura oversendt fra Skanska Husfabrikken AS til kommunen. Slutfakturaen var en kreditnota på 235 579 kroner, basert på oppgjør av samtlige krav medtatt i sluttoppstillingen. I sluttoppstillingen, som var identisk med dokumentet som ble oversendt til Bobakk 4. februar 2019, var seks ulike endringskrav satt opp i kolonnen for avviste krav. Disse kravene utgjorde samlet et beløp på 5 337 016 kroner eksklusive merverdiavgift.

Partene hadde 8. februar 2019 et møte på Skype, slik Bobakk hadde foreslått. De avholdt ytterligere et møte den 21. februar 2019, denne gangen ved fysisk oppmøte i Tromsø. Det ble ikke oppnådd enighet om noe i møtene.

Den 8. april 2019 sendte Torfinn Bobakk en e-post til Jan Erik Hogstad, hvor han skrev:

«Hei Jan Erik, som tidligere diskutert så ivaretar du faktura fra Ymber i sluttoppgjør. Ser at det ikke er gjort. Fikser du det slik av vi kan utbetale. For

øvrig så har vi jo fremdeles uenighet om en del endringsmeldinger. Dette må vi forsøke å få lukket snarest. Se xl-ark for sum.»

Det er på det rene at fakturaene og Excel-arket som Bobakk viste til i e-posten, gjaldt strøm i byggeperioden, som etter avtalen skulle dekkes av Skanska Husfabrikken AS og som ikke var hensyntatt i sluttoppstillingen. Skanska Husfabrikken AS foretok en justering i sluttoppgjøret i tråd med beløpet angitt i det nevnte Excel-arket.

Noe senere på dagen den 8. april 2019 hadde Hogstad og Bobakk en e-postutveksling om tidspunkt og agenda for neste møte mellom partene, uten at det ble avtalt noe om dette. Den 12. april 2019 hadde de en diskusjon per e-post om oppstillingen og faktureringen av sluttoppgjøret, hvor Bobakk blant annet påpekte at sluttfakturaen var fordelt på to fakturaer og at en av dem hadde feil forfallstidspunkt. Hogstad viste både i e-postutvekslingen 12. april 2019 og i e-post 15. april 2019 til at Skanska Husfabrikken AS ikke hadde mottatt noen innsigelser mot sluttoppgjøret fra kommunen. Dette ble ikke kommentert fra kommunens side.

I e-post 6. mai 2019 til Torfinn Bobakk, ga Jan Erik Hogstad beskjed om at Skanska Husfabrikken AS anså sluttoppgjøret som godkjent i sin helhet. Hogstad skrev blant annet følgende:

«Som nevnt har vi ikke mottatt innsigelser til sluttoppgjøret fra dere iht kontraktens bestemmelser, og vi forventer at fakturaer nå blir betalt med tillegg av lovens forsinkelsesrente, fordi sluttoppgjøret må anses som godkjent i sin helhet. Eventuelle innsigelser på dette som dere måtte komme med nå, vil være prekludert som for sent fremsatt.»

Hogstads e-post ble besvart 16. mai 2019 av kommunalsjef for drift og utvikling Gunn Andersen i Kåfjord kommune, som var kommunens interne prosjektleder for oppføringen av helse- og omsorgssenteret. Andersen formidlet at kommunen bestred at sluttoppgjøret var godkjent, og skrev blant annet følgende:

«Kommunen er ikke enige om at vi har akseptert sluttoppgjøret. Vi ga melding om dette dagen etter at vi mottok sluttoppstillingen fra dere, og vi gjennomgikk dette i møtet den 21.02. Dette er kjent for dere, og vi har hatt dialog omkring de punktene vi har vært uenige om hele tiden. Og som, til tross for at vi ikke har landet dem, likevel fra vårt ståsted er et fåtall punkter i en såpass stor entreprise. Det meste av endringer er løst underveis og gjennom god dialog.»

I e-posten viste Andersen også til et «løsningsforslag» som var vedlagt e-posten, og som hun ba om tilbakemelding på fra Skanska Husfabrikken AS. I dokumentet vedlagt e-posten var de ulike endringskravene som i sluttoppstillingen var satt opp i

kolonnen for avviste krav, listet opp, kommentert og markert med forskjellige farger. Hogstad svarte i e-post samme dag at Skanska Husfabrikken AS holdt fast ved at kommunens innsigelser mot sluttoppgjøret var prekludert som for sent fremsatt, men at selskapet var villig til å ha et møte med kommunen 20. mai 2019.

Møtet 20. mai 2019 ble gjennomført, men verken dette eller øvrig kontakt mellom partene førte frem til noen løsning. I juni 2019 tok Skanska Husfabrikken AS ut forlikssklage mot kommunen. Etter mottak av tilsvaer fra kommunen, besluttet forliksrådet å innstille saken.

Den 20. september 2020 tok Skanska Husfabrikken AS («Skanska») ut stevning for Nord-Troms tingrett mot Kåfjord kommune med krav om betaling i tråd med sluttoppstillingen. Etter enighet mellom partene ble saken delt slik at forhandlingene og pådømmelsen i første omgang begrenses til å gjelde spørsmålet om kommunen har tapt sine innsigelser mot sluttoppgjøret etter reglene om preklusjon av innsigelser i NS 8407 punkt 39.2.

Nord-Troms tingrett avsa 7. september 2020 dom med slik domsslutning:

Kåfjord kommunes innsigelser mot Skanska Husfabrikken AS sitt krav er ikke prekludert.

Skanska har anket avgjørelsen til Hålogaland lagmannsrett, som 6. november 2020 besluttet at anken skulle avgjøres etter skriftlig behandling jf. tvisteloven § 29-16 femte ledd. Partene har deretter blitt gitt anledning til å inngi to innlegg hver.

Skanska Husfabrikken AS har i hovedsak gjort gjeldende:

Kåfjord kommune har ikke fremsatt skriftlige innsigelser til sluttoppstillingen innen fristen.

Etter NS 8407 punkt 5 skal varsler og krav fremsettes skriftlig. Eventuelle muntlige innsigelser er dermed uten betydning. Innsigelsene må fremmes innen betalingsfristen, jf. punkt 39.2 andre ledd, som etter første ledd er to måneder regnet fra mottakelsen av sluttoppstillingen med slutfaktura. Disse ble sendt 8. februar 2019. Skriftlige innsigelser måtte dermed vært fremsatt innen 8. april 2019, hvilket ikke er gjort.

Det innholdsmessige kravet til innsigelser følger av HR-2020-228-A. Ingen av de forhold kommunen har pekt på herunder: (1) Skanskas sluttoppstilling, hvor det også angis krav som kommunen tidligere har avvist, (2) kommunens epost av 5. februar 2019, (3) partenes møte 21. februar 2019, eller (4) kommunens epost av 8. april oppfyller kontraktens krav til innsigelser.

Innsigelser er ikke fremsatt. De kan ikke senere fremsettes, jf. NS 8407 punkt 39.2 tredje ledd. Skanskas krav slik det kommer til uttrykk i sluttoppstillingen skal derfor legges uprøvd til grunn.

Det ble nedlagt slik påstand:

1. Kåfjord kommune dømmes til å betale til Skanska Husfabrikken AS kr 6.543.574,06, med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.
2. Skanska Husfabrikken AS tilkjennes sakskostnader for tingrett og lagmannsrett.

Kåfjord kommune har i hovedsak gjort gjeldende:

Tingrettens begrunnelse og resultat er korrekt. I hovedsak vises det til denne. For starttidspunktet for innsigelsesfristen, tiltres fullt ut tingrettens vurdering. Som opplyst av ankende parts prosjektleder i hans vitneforklaring for tingretten, var Skanska's praksis med å sende ut den spesifiserte sluttoppstillingen noen dager før sluttnota, nettopp for å fremme entreprenørens ønske om en snarest mulig reaksjon og avklaring av sluttoppgjøret.

Det er ikke rettslig grunnlag for å oppstille et absolutt krav om skriftlighet. Avgjørende er hvorvidt den konkrete kommunikasjon har vært slik at en normalt forstandig entreprenør må forstå hvilke krav som blir bestridt og i hvilken grad innsigelsen gjelder hele eller deler av kravet. Det var tilfellet for Skanska i vår sak, noe partenes forhandlingsmøte i Tromsø kort tid etter at sluttoppstillingen og sluttnota var mottatt viser.

Det ble nedlagt slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. Kåfjord kommune tilkjennes saksomkostninger for lagmannsretten.

Lagmannsretten bemerker:

Sakens kjerne er om Kåfjord kommune har fremsatt innsigelser til sluttoppgjøret fra Skanska. Dersom det ikke er fremsatt innsigelser til sluttoppgjøret innenfor de frister som er avtalt, skal sluttoppgjøret slik det er presentert av Skanska legges uprøvd til grunn. For å avgjøre spørsmålet må lagmannsretten først ta stilling til når innsigelsesfristen begynte å løpe, noe partene er uenige om. Spørsmålet reguleres av NS 8407 punkt 39.2.

Bestemmelsen lyder:

Er ikke annet avtalt, skal byggherren i den grad slutfakturaen er dokumentert i henhold til 27.4, betale innen to måneder regnet fra mottakelsen av sluttoppstilling med slutfaktura. For betaling av slutfaktura gjelder de generelle

betalingsbestemmelsene i 28.2, 28.3 og bestemmelsen om renter ved forsinket betaling i 29.1.

Er ikke annet avtalt, skal innsigelser byggherren har mot sluttoppstillingen eller krav han har mot totalentreprenøren i forbindelse med kontrakten, fremsettes innen betalingsfristen. Innsigelser og krav som byggherren har fremsatt tidligere, skal gjentas innen fristen dersom de opprettholdes.

Innsigelser og krav som ikke fremmes innen fristen, kan ikke fremsettes senere. Dette gjelder likevel ikke innsigelser og krav som er brakt inn for oppmann, domstolene eller voldgift, eller eventuelle innsigelser mot og krav på indeksregulering, jf. 26.2.

Innsigelser og krav som byggherren har som følge av mangler ved kontraktsgjøenstanden, reguleres alene av bestemmelsene i punkt 42.

Av ordlydens første ledd følger at betalingsfristen løper fra mottakelse av sluttoppstilling med slutfaktura. Sammenholdt med andre ledd innebærer det at fristen for innsigelser løper fra samme tidspunkt. Det er imidlertid antatt at en sluttoppstilling uten medfølgende faktura kan oppfylle lovens krav. Av Henning Nordtvedt m.fl., NS 8407, Kommentirutgave, Universitetsforlaget, 2013 s. 589 fremgår:

Dersom sluttoppstillingen fremstår som et vel gjennomarbeidet dokument, med underliggende dokumentasjon og som oversendes formelt, er det imidlertid mye som taler for at dette er et dokument som har sluttoppstillingsvirkninger, selv om den formelle slutfakturaen ikke medfølger.

Sitatet over er knyttet til NS 8407 punkt 39.1 som regulerer entreprenørens frist for å utarbeide og oversende sluttoppstilling og slutfaktura. Synspunktet er altså at en sluttoppstilling etter omstendighetene kan oppfylle kontraktens krav, og medføre sluttoppstillingsvirkninger til fordel for entreprenør, selv om det er entreprenøren som ikke har fulgt kontraktens ordlyd. Etter lagmannsrettens oppfatning har synspunktet gode grunner for seg. Det gjør seg dessuten enda sterkere gjeldende for en byggherre som, basert på en mottatt sluttoppstilling uten vedlagt slutfaktura, har innrettet seg i tiltro til at det oversendte har virkninger som argumentert for i sitatet over. Denne saken er i kjernen av den situasjon sitatet sikter til: sluttoppstillingene som ble oversendt 4. og 8. februar 2019 var identiske, og det var ingen substansiell dialog mellom partene vedrørende de omtvistede deler av oppgjøret. Det var dermed ingen grunn til å anta at kommunens holdning til endringskravene skulle være endret mellom 4. og 8. februar 2020. Frist for kommunens innsigelser etter NS 8407 punkt 39.2 begynte dermed å løpe 4. februar 2019.

Kravet til innholdet i en innsigelse er klargjort av Høyesterett i HR-2020-228-A. Saken gjaldt tilsvarende spørsmål etter NS 8415, men som Høyesterett poengterer i avsnitt 43, er

noenlunde samme regulering inntatt i NS 8407. Dette indikerer at avgjørelsen er forutsatt å ha overføringsverdi også til kontraktsformen i vår sak. Foruten at partsbenevnelsen er ulik, er dessuten bestemmelsene i de to kontraktsformene nær identiske, og i begge benyttes uttrykket innsigelse. Lagmannsretten legger til grunn at avgjørelsen derfor har betydelig overføringsverdi.

I avsnitt 51 klargjør Høyesterett kravet til at en tilbakemelding er å anse som en innsigelse på denne måten:

Uttrykket «innsigelser» kan språklig forstås som innvendinger. En naturlig forståelse i den sammenheng det er brukt i punkt 33.2, er at hovedentreprenøren må bestride underentreprenørens sluttoppstilling innen to-måneders fristen. Hovedentreprenøren må med andre ord utvetydig ta stilling til sluttoppstillingen. En ren beklagelse eller mishagsytring vil ikke være tilstrekkelig.

Videre, vedrørende kravet til en innsigelses innhold uttaler Høyesterett:

(53) Når punkt 33.2 og 33.1 leses i sammenheng, fremgår det etter min mening at hovedentreprenørens innsigelser må identifisere hvilke deler av kravsbeløpet i sluttoppstillingen som bestrides. Det er opplyst i skranken at dette typisk kan gjøres ved talloppstillinger. Graden av konkretisering her kan neppe formuleres generelt, men siktemålet med underentreprenørens sluttoppstilling og hovedentreprenørens innsigelser «er å få avklart det totale mellomværendet mellom partene», jf. Rt-2010-961 avsnitt 45. Jeg viser her til at reglene om sluttoppgjør skal sørge for at det avdekkes hvilke krav partene er uenige om, og gjennom innsigelsene må underentreprenøren få beskjed om hvilke beløp hovedentreprenøren ikke vil betale.

Videre, etter en vurdering av hvorvidt innsigelser må begrunnes sammenfattat Høyesterett det innholdsmessige kravet til innsigelser slik:

(62) Min konklusjon, basert på kontraktens ordlyd og system og hensett til reelle hensyn, er at kravet til innsigelser etter punkt. 33.2 kan begrenses til en tilkjenneivelse av uenighet uten at det kreves en nærmere begrunnelse. Men innsigelsene må identifisere hvilke deler av kravsbeløpet i sluttoppstillingen som bestrides, og dette må gjøres på en slik måte at en normalt forstandig underentreprenør kan forstå hvilke betalingskrav som ikke godtas.

Disse rettslige utgangspunkter fra Høyesterett gir grunnlag for følgende vurdering i vår sak: Det er naturlig å ta utgangspunkt i Skanskas oversendte sluttoppstilling 4. februar 2019. Sluttoppstillingen har egen kolonne for allerede fakturerte og avviste krav, hvor også beløpet for de enkelte krav fremgår. Av denne kolonnen fremgår at krav EA-08, EA-25, EA-40, EA-41, EA-42 og EA-46 allerede har blitt fakturert og avvist av kommunen.

EA-45 var satt i kolonne for hittil ikke fakturerte beløp, men også dette endringskravet hadde kommunen avvist tidligere. Sluttoppstillingen var dermed korrekt med hensyn til uenigheten mellom partene slik den var på det tidspunkt.

Av kommunens svar påfølgende dag, 5. februar 2019, fremgår avslutningsvis: *Bare sånn til orientering så har vi ikke endret holdning til endringsmeldinger som er avvist.*

Responsen var et svar til, og må ses i lys av, oversendte sluttoppstilling. I kommunens svar vises det til at enkelte endringsmeldinger har blitt avvist, og presiseres at deres holdning til disse er uendret. Kommunens tidligere innsigelser er altså gjentatt slik NS 8407 punkt 39.2 andre avsnitt siste punktum forutsetter. Etter lagmannsrettens oppfatning er formuleringen tilstrekkelig til å konstatere at det er rettet innsigelser til sluttoppstillingen, sml. HR-2020-228-A avsnitt 51.

Videre er spørsmålet for lagmannsretten om Kåfjord kommune med formuleringen i e-post 5. februar 2019 identifiserte hvilke deler av kravsbeløpet i sluttoppstillingen som ble bestridt på en slik måte at det totale mellomværendet mellom partene ble avklart. Som forutsatt av Høyesterett må graden av konkretisering vurderes konkret. Nevnte dom viser samtidig at det ut fra omstendighetene ikke er nødvendig å angi et konkret beløp. I Helge Jakob Kolrud m.fl., NS 8405, Kommentartutgave, Universitetsforlaget, 2004 s. 415 er det forutsatt at innsigelse må spesifiseres slik at det fremgår hvilken del eller hvor mye av sluttoppstillingen som er omtvistet. Som presisert i HR-2020-228-A avsnitt 42 er det betydelig grad av likhet mellom standardene på dette punkt, og dermed også overføringsverdi.

Basert på sammenhengen i e-posten fra kommunen som ble sendt er det i vår sak naturlig å forstå innsigelsene å gjelde de avviste endringsmeldingene og de beløp Skanska har krevd i tilknytning til disse slik dette fremgikk av sluttoppstillingen.

Endringskravene EA-40, EA-41 og EA-46 var knyttet til vannproblematikk på byggetomten, noe kommunen mener var entreprenørens risiko. EA-25 gjaldt kabling som kommunen oppfatter at var omfattet av avtalen. EA-42 og EA-45 gjaldt arbeid med en vannledning og en brannhydrant som etter kommunens oppfatning ligger utenfor kontrakten og utenfor hva Skanska skulle og kunne utføre uten bestilling. Endelig gjaldt EA-08 inergengass tilknyttet et arkivrom. Kommunen hadde opprinnelig avvist krav EA-08, men har i anledning tvisteprosessen endret oppfatning. Som nevnt over var samtlige endringskrav spesifisert beløpsmessig i sluttoppstillingen. Begrunnelsen for kommunens standpunkt til de enkelte krav indikerer også at kommunens respons i e-post 5. februar 2019 var å forstå som en fortsatt fullstendig avvisning av kravene – altså for det fulle beløp av hvert enkel endringskrav. Etter lagmannsrettens oppfatning taler disse forhold for at en normalt forstandig entreprenør med denne informasjonen på dette tidspunktet kunne forstå hvilke krav som ikke var godtatt.

I anledning sluttoppgjøret hadde partene forhandlingsmøter 8. og 21. februar 2019. Av referat fra møtet 21. februar 2019 fremgår at temaet var de omtvistede endringskravene. Deltakerne i møtet avga forklaring for tingretten i anledning rettstvisten. Dere forklaringer er sammenfattet slik i tingrettens dom:

Etter bevisførselen er partene enige om at det som primært ble diskutert i møtene, var ansvarsforholdene når det gjaldt vannproblematikken på byggetomten, som altså er tvistetemaet med hensyn til endringskravene EA-40, EA-41 og EA-46. Mot slutten av det siste møtet skal imidlertid også enkelte av de øvrige omtvistede endringskravene ha blitt gjennomgått raskt, noe kommunens interne referat fra møtet underbygger. Samtlige av vitnene som var til stede i møtet 21. februar 2019 har forklart at partene i dette møtet ikke ble enige om annet enn at de hver for seg skulle gjøre en ny vurdering av kravene, og deretter møtes på nytt for å diskutere dette videre.

Ingen av partene har gjort gjeldende at tingrettens gjengivelse av det møtedeltakerne har forklart om møtet ikke var korrekt. Lagmannsretten legger til grunn at tingrettens beskrivelse er dekkende for møtets innhold og de enkelte aktørers oppfatning. I denne sammenheng noterer lagmannsretten også at Skanska ikke på noe tidspunkt før fristen for innsigelser gikk ut 4. april 2019 ga uttrykk for at kommunen ikke hadde fremmet innsigelser til sluttoppstillingen. Dersom Skanska faktisk var usikker på dette er det påfallende at de valgte å gjennomføre to møter med kommunen hvor temaet var ansvarsforhold knyttet til de postene i sluttoppstillingen som kommunen hadde innsigelser til. Endelig er det fremlagt dokumentasjon som viser at Skanska konfererte egen juridisk avdeling for å avklare enkelte av de omtvistede endringskravene. Også dette underbygger at Skanska har oppfattet at kommunen hadde innsigelser til sluttoppstillingen, og hvilke poster dette gjaldt. For lagmannsretten underbygger den etterfølgende dialog mellom partene, særlig slik denne kom til uttrykk i forhandlingsmøtet 21. februar 2019, at Skanska forstod hvilke deler av sluttoppstillingen kommunen hadde innsigelser til, og at både Skanska og kommunen dermed hadde en klar oppfatning av det totale mellomværende mellom partene.

På denne bakgrunn er lagmannsretten kommet til at kommunens respons til sluttoppstillingen i denne saken oppfyller kravet til innsigelser etter NS 8407 punkt 39.2.

Resultatet blir at anken forkastes.

Når en deldom ankes og utfallet av ankebehandlingen innebærer at saken skal fortsette i underinstansen, er utgangspunktet at sakskostnadsavgjørelsen skal utsettes til den senere avgjørelse som avslutter saken, jf. tvisteloven § 20-8 tredje ledd og HR-2019-1969-A avsnitt 63 med videre henvisninger. Begrunnelsen for å utsette sakskostnadsavgjørelsen er at en oppdeling av pådømmelsen ikke bør påvirke utfallet av saken, heller ikke når det

gjelder sakskostnadene. Sakskostnadsavgjørelsen skal her som ellers bygge på sluttresultatet i saken. Det er dermed ikke grunnlag for å tilkjenne sakskostnader.

Dommen er enstemmig.

SLUTNING

Anken forkastes.

Erik Eldjarn

Geir Ludvigsen

Sidsel Sund Olsen

*Dokument i samsvar med undertegnet original
Cecilie Kaknes (elektronisk signert)*